

B&B
VIŠJA STROKOVNA ŠOLA

Diplomsko delo višješolskega strokovnega študija
Program: Poslovni sekretar
Modul: Spletno poslovanje

VLOGA VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Mentor: doc. dr. Milan Ambrož
Lektorica: prof. Zdenka Primožič

Kandidatka: Simona Vreča Debeljak

Kranj, november 2010

ZAHVALA

Zahvaljujem se mentorju doc. dr. Milanu Ambrožu za vso strokovno pomoč pri izdelavi diplomske naloge.

Hvala moji ožji in širši družini za podporo v dveletnem študiju, prav tako svojim sodelavcem za vso podporo in strokovno pomoč pri prevajanju. Posebna zahvala je namenjena mojim sošolkam za vso pomoč in spodbudo v času šolanja.

Zahvaljujem se tudi lektorici gospe Zdenki Primožič, ki je lektorirala mojo diplomsko nalogo.

IZJAVA

»Študentka Simona Vreča Debeljak izjavljam, da sem avtorica tega diplomskega dela, ki sem ga napisala pod mentorstvom dr. Milana Ambroža.«

»Skladno s 1. odstavkom 21. člena Zakona o avtorski in sorodnih pravicah dovoljujem objavo tega diplomskega dela na spletni strani šole.«

Dne _____

Podpis: _____

POVZETEK

V demokratični in pravni državi morajo biti vzpostavljeni in zagotovljeni ustrezni in učinkoviti mehanizmi varstva pravic posameznikov, ki bi utegnile biti prizadete s strani nosilcev oblasti. Eden od teh mehanizmov je tudi varuh človekovih pravic, to je institucija neformalnega varstva pravic posameznikov v razmerju do državne oziroma javne uprave. Kot nacionalni ombudsman¹ beleži uradni začetek januarja 1995 in predstavlja demokratično pridobitev samostojne slovenske države.

V diplomskem delu raziskujemo, kakšna je vloga institucije Varuh človekovih pravic v praksi, kolikšno moč ima varuh človekovih pravic v procesu varovanja človekovih pravic, ali državljani poznajo vlogo varuha človekovih pravic, kadar so njihove človekove pravice kršene, in kaj bi morali storiti za povečanje izvršilne moči varuha človekovih pravic.

Rezultati raziskave so pokazali, da ljudje vidijo vlogo varuha človekovih pravic v tem, da nudi pomoč državljanom, če ti s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svoji pravic. Varuh človekovih pravic bi moral že v fazi nastanka zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika. Pogosteje bi moral tudi delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic. Večkrat bi moral tudi objaviti rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic, ker bi s tem okrepil svoj ugled in svojo moč.

KLJUČNE BESEDE

varuh človekovih pravic, človekove pravice, kršenje človekovih pravic

¹ Ombudsman je beseda švedskega izvora, kakor tudi institucija, katero generično označuje, pomeni pa pooblaščenca, poverjenika, zastopnika. Pri nas se izraz ombudsman v medijih uporablja kot sinonim za varuha človekovih pravic, ki je uradni naziv in zakonski termin za slovenskega ombudsmana.

ABSTRACT

In a democratic and legal state there must be appropriate and effective mechanisms established and provided for the protection of individuals, who might be affected by the holders of authority. One of these mechanisms is the human rights Ombudsman. It is an institution of informal protection of the rights of individuals against the state and public administration. Our Ombudsman took up his post in January 1995 and has represented the independent Slovenian state since then.

In this thesis we have explored the role of the Ombudsman institution in practice. We are interested in the power of the Ombudsman in the process of protecting human rights. We want to know whether the citizens are aware of the role of the Ombudsman when their rights are being violated and what should be done to increase the power of the Ombudsman.

The results of the research have shown that people see the role of the Ombudsman in providing assistance to citizens if they themselves cannot protect their rights from State authorities and other institutions. The Ombudsman should draw attention to possible errors already at the stage of formation of laws, regulations and procedures which could jeopardize the rights of an individual. He or she should frequently be able to work in specific situations and try to prevent the violations of human rights. It would be desired that the Ombudsman published the results of the successful protection of human rights more often to enhance his prestige and power.

KEYWORDS

Ombudsman, human rights, violation of human rights

KAZALO

1 UVOD	1
2 TEORETIČNA IZHODIŠČA	2
2.1 Zgodovina institucije varuha človekovih pravic	4
2.2 Zgodovinski razvoj človekovih pravic	5
2.3 Naloge varuha človekovih pravic	7
2.4 Postopek pri varuhu človekovih pravic	8
2.5 Cilji naloge	9
3 METODOLOGIJA	10
3.1 Metode dela	10
3.2 Vzorec	10
3.3 Instrument	11
4 RAZLAGA REZULTATOV RAZISKAVE	13
4.1 Korelacije med stališči o vlogi varuha	17
4.2 Moč varuha človekovih pravic	28
4.3 Prepoznavanje vloge varuha človekovih pravic	29
5 ZAKLJUČKI	31
5.1 Prednosti	33
5.2 Slabosti	33
6 LITERATURA IN VIRI	34

PRILOGA

Priloga 1: ANKETNI VPRAŠALNIK	35
-------------------------------------	----

KAZALO TABEL

Tabela 1: Struktura vzorca anketirank in anketirancev	11
Tabela 2 Naloge varuha človekovih pravic	16
Tabela 3: Korelacije – naloge varuha človekovih pravic	27
Tabela 4: Vloga varuha človekovih pravic pri posamezniku	28

KAZALO GRAFOV

Slika 1: Moč, smer in odklon stališč anketirancev	13
Slika 2: Grafični prikaz moči varuha	28

1 UVOD

Varuh človekovih pravic ali ombudsman je predstavnik ljudstva in institucija, ki varuje človekove pravice. Preiskuje nezakonito ali nepravilno delo državnih organov in na podlagi pobude začne postopek. S soglasjem prizadetega lahko začne postopek tudi na svojo pobudo. Obravnava širša vprašanja, ki so pomembna za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter za pravno varnost državljanov. Državnim organom daje predloge, mnenja, kritike in priporočila, posreduje jim svoje stališče z vidika varstva človekovih pravic. Po poizvedbah in preiskavi izdela poročilo o svojih ugotovitvah. Z njim obvešča javnost in državni zbor. Državnemu zboru ali vladi daje pobude za spremembe zakonov in drugih aktov. Nadalje varuh človekovih pravic preiskuje nezakonito ali nepravilno delo državnih organov in na podlagi pobude začne postopek.

Poleg tega opravlja varuh človekovih pravic tudi preglede zaporov in drugih prostorov, v katerih so osebe, ki jim je bila odvzeta prostost, ter drugih zavodov z omejeno svobodo gibanja. S tem zagotavlja varovanje človekovih pravic tudi v teh institucijah.

V diplomski nalogi nas je zanimalo, kakšna je vloga institucije Varuh človekovih pravic v praksi, kolikšno moč ima varuh človekovih pravic v procesu varovanja človekovih pravic, ali državljani poznajo vlogo varuha človekovih pravic, kadar so njihove človekove pravice kršene, in kaj bi morali storiti za povečanje izvršilne moči varuha človekovih pravic.

2 TEORETIČNA IZHODIŠČA

Varuh človekovih pravic ali ombudsman je predstavnik ljudstva in institucija, ki varuje človekove pravice. Beseda ombudsman (*ombudsmann*) je švedskega izvora in pomeni »predstavnik«. V strokovni pa tudi širši javnosti se je uveljavil kot splošni izraz za institucijo, ki varuje in zastopa posameznika v sporu z državnimi in drugimi organi, ki izvajajo javna pooblastila.

Varuh človekovih pravic je ustavna kategorija posebnega državnega organa, ki ne sodi niti v sodno niti v zakonodajno vejo oblasti. Njegov položaj je podoben položaju ustavnega sodišča.

Z ustavo iz leta 1991 je bil v slovenski pravni red ponovno uveden institut Varuha človekovih pravic, s čimer se je Slovenija pridružila državam z razvito demokratično tradicijo. Ta namreč kaže na potrebo po uvedbi neformalnega varstva, ki naj bi prispevalo k učinkovitejšemu varstvu človekovih pravic in svoboščin v postopkih pred državnimi organi, organi lokalne samouprave in nosilci javnih pooblastil. M. Matić Klanjšček (2008) meni, da ustava in zakon varuhu sicer ne dajeta pomembnejših pooblastil, vendar je varuh s svojim javnim delovanjem bistveno pripomogel k pravni varnosti državljanov. Še posebej je vloga ombudsmana pomembna v procesu mediacije, saj lahko zaradi svoje neodvisne in nepristranske vloge uspešno posreduje takrat, ko so kršene človekove pravice (Ambrož, 2005).

Varuh mora biti državljan Republike Slovenije, na predlog predsednika republike ga izvoli državni zbor z dvotretjinsko večino glasov vseh poslancev. Sredstva za delovanje institucije na predlog varuha neposredno določi državni zbor in ne vlada, kot to sicer velja za druge proračunske uporabnike. Mandat traja šest let, po njegovem preteku pa je lahko izvoljen še za nadaljnjih šest let. Neodvisen in samostojen položaj varuha (pri delu) je zagotovljen tudi z drugimi mehanizmi².

Varuh človekovih pravic je hierarhično oziroma individualno oblikovan organ, ki ga osebno predstavlja nosilec te funkcije. Varuh ima štiri namestnike, ki ga nadomeščajo v primerih odsotnosti, smrti, poteka mandata in trajne ali začasne nesposobnosti opravljanja funkcije. Z njimi si deli področja svojega dela. Za vsako od naslednjih področij je pristojen eden od namestnikov: ustavne pravice, omejitve osebne svobode, socialna varnost, delovno pravne zadeve, upravne zadeve, sodni postopki, okolje in prostor, gospodarske javne službe, stanovanjske zadeve ter varstvo osebnih podatkov in varstvo otrokovih pravic. Sedež varuha je v Ljubljani.

Varuh človekovih pravic je del strukture državnih organov, vendar ni del mehanizma oblasti. Ni klasični, oblastni organ, nima oblastnih pooblastil, ne razpolaga s sredstvi fizične prisile. Ne more odločati, ukazovati ali izrekatih pravnih sankcij. V primeru, da

² Sem sodijo pogoji razrešitve varuha, poklicna imuniteta, neskladnost funkcije varuha itd.

ugotovi kršitev ali drugo nepravilnost, lahko naslovi kršitelju (iz kroga subjektov, ki jih je pristojen nadzirati) predloge, mnenja, kritike ali priporočila, ki so jih ti dolžni obravnavati in nanje odgovoriti v roku, ki ga določi varuh. Varuh ne more doseči prisilne izvršitve svojih ukrepov, lahko pa v primeru neupoštevanja le-teh obvesti po hierarhiji neposredno nadrejeni organ, poroča državnemu zboru s posebnim poročilom, v skrajnem primeru pa lahko obvesti tudi javnost in kršitelje poimensko navede. Če varuh oceni, da je to nujno za varstvo ustavnosti in zakonitosti, lahko zahteva sprejem pri predsedniku državnega zbora, predsedniku vlade in ministrih, ki so ga najpozneje v 48 urah tudi dolžni sprejeti. Varuh ima pravico do informiranosti, državni organi, organi lokalnih skupnosti in nosilci javnih pooblastil mu morajo na njegovo zahtevo zagotoviti vse podatke in informacije iz njihove pristojnosti, ne glede na stopnjo zaupnosti, in mu omogočiti izvedbo preiskave. Pri tem varuha obvezujejo predpisi o varovanju tajnosti podatkov. Varuh ima tudi pravico do zaslišanja posameznika zaradi dajanja pojasnil. Za pridobivanje informacij in izvršitev nadzora so pomembna tudi inšpekcijska pooblastila (prost vstop v uradne prostore vsakega od nosilcev oblasti ter pravica opraviti pregled zaporov in drugih prostorov, kjer se nahajajo osebe, katerim je odvzeta prostost, ter drugih zavodov z omejeno svobodo gibanja). Varuh ima tudi splošno pooblastilo, da lahko vsakemu organu posreduje svoje mnenje z vidika varstva človekovih pravic in temeljnih svoboščin v zadevi, ki jo obravnava, ne glede na vrsto ali stopnjo postopka, ki je v teku pred temi organi. Razen posamičnih zadev lahko obravnava in rešuje tudi širša vprašanja, pomembna za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter za pravno varnost državljanov v Republiki Sloveniji. Varuh lahko državnemu zboru in vladi daje zakonske pobude (ne iniciative) za spremembe zakonov in drugih pravnih aktov iz njune pristojnosti. Državnim organom in nosilcem javnih pooblastil pa lahko daje predloge za izboljšanje njihovega poslovanja in ravnanja s strankami. V zvezi s posamično zadevo, ki jo obravnava, lahko varuh pri ustavnem sodišču vloži zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti predpisov in splošnih aktov, izdanih za izvrševanje javnih pooblastil. V zvezi s posamično zadevo, ki jo obravnava, in s soglasjem prizadetega ima tudi možnost vložiti ustavno pritožbo. Najpomembnejši instrument vpliva varuha pa je njegovo letno poročilo, ki ga mora predložiti parlamentu najpozneje do 30. septembra za preteklo leto. Pooblastila varuha so sicer formalno majhna, vendar široka in prav široka manevrskega prostora je glavna odlika te institucije.

Vloga varuha človekovih pravic pa je v zadnjem času pomembna tudi zaradi vpliva globalizacije. Na splošno namreč velja prepričanje, da živimo v dobi, v kateri je večji del družbenega življenja določen z globalni procesi, v kateri so nacionalne kulture, nacionalna gospodarstva in državne meje raztopljeni. Globalizacija se nanaša na mednarodno sodelovanje, pospešen tehnološki razvoj, ki vodi do vse večje mednarodne medsebojne odvisnosti, specializacije in polarizacije in ki skuša napraviti družbo vedno bolj ranljivo in nestabilno. Globalizacija pa ni le ekonomski pojav. Tehnološki razvoj in napredek z elektronsko obdelavo podatkov in prenosom

je povečal donose v gospodarske dejavnosti. To je povzročilo zmanjševanje deleža zaposlovanja delovne sile. Po mnenju nekaterih je kar četrtna potencialne delovne sile nekoristna in nesposobna na trgu dela, ki zahteva vse več visoko kvalificiranih in kvalificiranih delavcev.

Globalizacija ustvarja bogastva za nekatere in revščino za druge. Ljudje so prizadeti na različne načine, odvisno od tega, kaj se zgodi. Negativne posledice globalizacije se kažejo v tem, da so prizadete predvsem šibke skupine ljudi. Povečujejo se neenakost, finančna kriza, preoblikovanje kulturnih identitet, ki razdelijo skupnosti in družine, in povečuje se globalni kriminal. Globalizacija je doslej imela pozitiven učinek na državljske in politične pravice državljanov, je pa v veliki meri negativno vplivala na socialne, okoljske in ekonomske pravice ljudi. To je eden od najpomembnejših razlogov, zakaj je vloga varuha človekovih pravic pri varstvu človekovih pravic ljudi pri človekovemu dobičku pomembna na ravni nacionalne države (Ambrož, 2005).

2.1 ZGODOVINA INSTITUCIJE VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Začetki institucije ombudsmana segajo v leto 1809, ko je Švedska dobila »predstavnik za pravičnost«. V druge države se je institucija začela širiti šele v 20. stoletju, najprej v skandinavske države. Finska je institucijo varuha človekovih pravic dobila leta 1919, Danska leta 1955 in Norveška leta 1962. Največjo popularnost je institucija ombudsmana doživela v 60. letih 20. stoletja, ko so jo množično ustanovljale države Commonwealtha (skupnost 53 samostojnih suverenih držav, ki so bile skoraj vse bivši teritoriji oz. kolonije Britanskega imperija) in druge večinoma evropske države. Do sredine leta 1983 je bila institucija ombudsmana na nacionalni ravni ustanovljena v 21 državah, šest pa jih je delovalo na regijski, državni oziroma regionalni ravni.

Kot nadgradnjo nacionalne institucije ombudsmana je Evropska unija po načelih maastrichtske pogodbe ustanovila institucijo Evropskega ombudsmana. Prvi evropski varuh človekovih pravic je bil na položaj imenovan leta 1995, od 1. aprila 2003 pa ta položaj zaseda Nikiforos Diamandouros, ki je bil pred tem varuh človekovih pravic v Grčiji.

Institucija varuha človekovih pravic je bila v slovenski ustavni sistem vpeljana z novo Ustavo RS, ki je bila sprejeta decembra 1991. Varuha človekovih pravic v Ustavi RS opredeljuje 159. člen, ki določa, da se za varovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin v razmerju do državnih organov, organov lokalne samouprave in nosilcev javnih pooblastil z zakonom določi varuh pravic državljanov. Pred ustanovitvijo institucije varuha človekovih pravic je podobne naloge v Sloveniji opravljal Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin.

Varuh človekovih pravic je uradno začel delati 1. januarja 1995, s tem dnevom pa je prenehal delovati Svet za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin. Takrat je tudi prenehal veljati zakon o Svetu za varstvo človekovih pravic in temeljnih svoboščin, Varuh pa je skladno z zakonom prevzel od Sveta arhiv in zadeve, ki jih je do tedaj prejel in reševal on.

2.2 ZGODOVINSKI RAZVOJ ČLOVEKOVIH PRAVIC

Človekove pravice so tiste temeljne, naravne, človeku prirojene pravice, ki naj bi bile uveljavljene zmeraj in povsod.

Z bojem za človekove pravice je izrazito prepojena zlasti novodobna in sodobna zgodovina, prav tako pa je tudi res, da je že vsa človekova zgodovina v bistvu zgodovina njegovega boja za svobodo. Na to prvino človeške zgodovine se opira tudi trditev, da je svoboda (vsaj po Marxovi vrednostni izbiri hkrati z ustvarjalnostjo, univerzalnostjo, družbenostjo itd.) bistvena človekova lastnost, ki jo je prav zaradi tega mogoče antropološko utemeljiti.

Svoboda kot človekova temeljna bivanjska potreba ni imela za človeka vedno enakega pomena – v obdobju antike ali renesanse je pomenila zanj nekaj drugega kot v sodobni poindustrijski družbi. Prvotni pomen svobode je sodil le med etične kategorije, kasneje pa so si svobodo prisvojile tudi druge vede, npr. pravo, politična ekonomija, antropologija, psihologija, sociologija itd. Etični vidik svobode se odraža v tem, da je človeku, kljub njegovi večji ali manjši določenosti, dana možnost izbiranja in odločanja. Človek lahko izbira, se opredeljuje in odloča v skladu s svojimi moralnimi vrednotami in normami. Ta vidik svobode, ki je združen z negotovostjo, tveganjem in odgovornostjo, je lahko za marsikoga veliko breme. Koliko so človekove odločitve resnično svobodne in koliko so kot take predmet moralne sodbe, je težko presoditi. Človekov občutek, da je pri izbiri svoboden, ni zadosten dokaz njegove resnične svobode misli in odločitve. Današnje pojmovanje svobode je zelo blizu pojmovanju v renesansi, ko so svobodo pojmovali kot neoviran razvoj človekove osebnosti.

Resnična svoboda posameznika je odvisna tudi od odnosa med državo in družbo. Čim bolj država izpodriva civilno družbo in se vmešava tudi v tista področja, ki niso odločilna za njen obstoj, tem manj je možnosti za praktično uveljavitev osebnih svoboščin in zasebnosti.

Država kot aparat nasilja in oblasti je tudi v sodobnih demokratičnih družbah pridobila z uporabo informacijske opreme še večjo moč in vpliv, kot ju je imela pred tem. Človekove pravice in njegove svoboščine so zato vse bolj ogrožene. Kot nadomestilo za omejevanje osebnih svoboščin in zasebnosti ponuja sodobna država posamezniku in družbenim skupinam družbeni mir, relativno varnost ter materialno blagostanje. Za marsikoga je ta alternativa sprejemljiva. Že v preteklosti so vsi iskali odgovor na vprašanje, kakšen je odnos med posameznikovo svobodo in politično skupnostjo.

Antika: grški misleci so trdili, da lahko človek svobodno živi samo v skupnosti, in sicer v politično organizirani skupnosti (polisu). Ni pa bilo mogoče zaobiti vprašanja, kako daleč naj gre posameznikovo podrejanje politični skupnosti, da ne izgubi svoje individualnosti, in kakšna mora biti ta skupnost kot edini možni prostor za uresničevanje človekovega bistva. Dvom v neizbežno skladnost med posameznikom in politično skupnostjo je še poglobilo zgodnje krščanstvo. Individualizem, ki je bil tuj antični misli, postane središčni kamen krščanstva. Odnos človek Bog ni odnos družbe do Boga, temveč posameznika do Boga. Vse bolj se utrjuje prepričanje, da je posameznik tisti, ki ustvarja celotno družbeno življenje.

Srednji vek: kljub vplivu krščanstva v razvoj človekovih pravic ne prinaša bistveno novih prvin. Odločilnega pomena je slej ko prej ostajalo dejstvo, da je šlo za družbo, ki je poznala in pravno utrjevala izrazito politično in ekonomsko neenakost. Srednji vek še ne pozna človekovih pravic v takem smislu, kot jih razumemo v moderni dobi. Tudi slavna Magna Charta Libertatum (prvi ustavni dokument iz leta 1215), ki je nastala kot rezultat boja med angleškim plemstvom in kraljem Ivanom brez dežele in daje »svobodnim ljudem« nekatere pravice, ne pomeni svobode za vse, temveč le za plemstvo.

Prave začetke moderne zasnove človekovih pravic moramo iskati šele v 17. in 18. stoletju. Meščanski koncept človekovih pravic se razlikuje od vseh prejšnjih predvsem v oblikovanju jasnega spoznanja, da ni mogoče govoriti o človekovih pravicah vse dotlej, dokler oblast javno ne prizna svojih omejitev in sredstev, ki so na voljo posamezniku, ko se sooča z oblastjo.

Za Evropo je značilno, da se je idejni boj za človekove pravice razvijal preko naravo pravnih doktrin – ali so človekove pravice odvisne od države ali pa so po svojem bistvu »naravne« pravice, človeku prirojene in zato postavljene nad vsakokratno oblast. Sprememba obstoječega pravnega sistema in pravnega zavarovanja »naravnih pravic« se pojavi že z meščanskim razredom in njegovim spopadanjem z obstoječim družbenim redom. Šele moderna doba je prinesla korenito spremenjeno dojemanje odnosa med posameznikom in politično (državno) organizirano skupnostjo. Res je, da je slej ko prej v grški filozofiji polis ostajal tisti prostor, ki se po svoji »naravi« postavlja kot edini možni prostor za uresničevanje človekove svobode in »naravne« pravičnosti. Niti v miselnih abstrakcijah zato ni moglo priti do zamisli, da bi posamezniku v odnosu do polisa pripadale »naravne« pravice. Antična družba zato ne pozna človekovih pravic v modernem pomenu besede. Temeljna oblika modernega naravnega prava je njegova racionalnost in univerzalnost ter vztrajanje, da človekove pravice niso le moralni problem, temveč tudi izrazito pozitivno pravni, kajti bistvo pravic je prav v tem, da jih mora vsakokratna oblast s svečanimi pravnimi akti priznati ter jim zagotoviti ustrezno pravno varstvo.

Liberalizem 18. in 19. stoletja je izhajal iz »osebne sreče« in personalističnega načela (izraženega tudi še v ustavah, ki so nastale po drugi svetovni vojni). Liberalizem je štel, da je za iskanje osebne sreče še najbolje, da se človeku kot posamezniku zagotovi sorazmerno širok prostor pravno neomejenega delovanja, v

katerega ne sme posegati državna oblast, ter da se ustvarijo učinkovita procesna jamstva za obrambo pred lastno državo.

Iz »pravne države«, se pravi države, v kateri se je oblast pravno zavezala, da ne bo posegala v »naravne« človekove pravice, pa je zlati v 20. stoletju vodil razvoj v »socialno državo, ko so se v okviru intervencijske države začele uveljavljati t. i. »pozitivne pravice«, ki naj zagotove človeku kot članu družbene skupnosti, da soddloča v tej skupnosti (sem sodijo politične, socialno-ekonomske in tudi kulturne pravice).

Med značilnosti razvoja pravic v 20. stoletju moramo uvrstiti tudi prizadevanja za mednarodno pravno varstvo človekovih pravic. Čeprav je res, da je bila univerzalnost človekovih pravic temeljna prvina liberalnega koncepta, pa je zamisel o aktih, ki bi na mednarodni ravni utemeljili človekove pravice, dobila svoje ožje in širše uresničitve predvsem po drugi svetovni vojni.

Prizadevanja za nadnacionalno varstvo človekovih pravic segajo že v 19. stoletje (na primer borba za odpravo suženjstva in prisilnega dela), najdemo jih pa tudi po prvi svetovni vojni (zlasti v določbah mirovnih pogodb), toda najpomembnejši mejnik v teh prizadevanjih pomeni nedvomno Splošna deklaracija o človekovih pravicah, ki jo je sprejela Generalna skupščina Organizacije združenih narodov 10. decembra 1948. Ne glede na različne idejne vplive ter kompromisne rešitve ter dejstvo, da ima ta deklaracija predvsem moralni pomen, ni mogoče spregledati njenega vpliva na dvig zavesti o človekovi svobodi in dostojanstvu ne glede na državne meje in politični sistem.

2.3 NALOGE VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC

Na varuha, njegove štiri namestnike ali njegove strokovne sodelavce se državljani lahko obrnejo, če menijo, da jim je bila z aktom državnega organa, organa lokalne samouprave ali nosilca javnih pooblastil kršena katera izmed pravic.

Preden pa se pritožijo varuhu, naj sami poskušajo rešiti svoje težave. To lahko storijo tako, da:

1. se pritožijo na organ, ki jim je kršil pravico;
2. se pritožijo na organ, ki nadzoruje delo organa, ki jim je kršil pravico;
3. uporabijo vsa druga možna pravna sredstva.

Varuh lahko:

- kršitelja opozori, da kršitev popravi oz. odpravi storjeno nepravilnost, ali celo predlaga povrnitev škode;
- v državljanovem imenu in z njegovim pooblastilom na ustavno sodišče vloži zahtevo za oceno ustavnosti in zakonitosti določenih predpisov ali aktov ali pa posreduje ustavno pritožbo zaradi kršenja katere od pravic;

- vladi ali parlamentu da pobude za spremembo zakonov in drugih predpisov;
- predlaga vsem organom, ki sodijo v njegovo pristojnost, da izboljšajo svoje poslovanje in odnose s strankami;
- vsakomur lahko posreduje svoje mnenje o primeru, ki je povezan s kršenjem pravic in svoboščin. Pri tem ni pomembno, kakšne vrste je postopek, niti v kateri fazi obravnave je pred določenim organom.

Varuh ne more opraviti dela ali odpraviti kršitve oziroma nepravilnosti namesto določenega državnega organa, organa lokalne samouprave ali nosilca javnih pooblastil. Dolžnost tistega, ki je storil kršitev oziroma nepravilnost, je, da kršitev ali nepravilnost tudi sam odpravi. Varuh prav tako ne more obravnavati zadev, ki so v postopku pred sodiščem, razen v izjemnih primerih.

Varuh po zakonu nima pooblastil do zasebnega sektorja, zato ne more posredovati v primerih, kadar pravice krši npr. zasebno podjetje. V tovrstnih primerih lahko izvaja pritisk na državne organe, organe lokalne samouprave in nosilce javnih pooblastil, ki nadzorujejo delo zasebnega podjetja ali zasebnika. Odločitev varuha, ali bo obravnaval pobudo ali ne, je dokončna, kar pomeni, da se zoper odločitev varuha ne morete pritožiti. Število zadev, ki jih obravnava varuh človekovih pravic, se v povprečju giblje med 2.800 in 3.500, kar pomeni da varuh prejme okoli 10 novih pobud na dan. V enem letu je povprečno rešenih med 2.800 in 3.700 pobud.

2. 4 POSTOPEK PRI VARUHU ČLOVEKOVIH PRAVIC

Postopek pri varuhu je zaupen, neformalen (enostaven, manj tog) in za stranke brezplačen, varuh ga je dolžan voditi nepristransko in v vsaki zadevi pridobiti stališča prizadetih strani. Varuh ni dolžan obravnavati vsake pobude (ima diskrecijsko pravico glede tega), je pa dolžan na vsako pobudo odgovoriti.

Pomembna značilnost postopka pri varuhu je, da pride praviloma v poštev šele po izčrpanju drugih pritožbenih poti, torej subsidiarno – podrejeno, kadar pritožbena pot ni dovolj učinkovita ali je sploh ni. Pobudo za začetek postopka pri varuhu³ lahko vložijo vsakdo, ki meni, da so mu z aktom ali dejanjem državnega organa, organa lokalne skupnosti ali nosilca javnih pooblastil kršene človekove pravice in temeljne svoboščine, ali ki je s tem aktom oziroma dejanjem kako drugače prizadet (v smislu kršitve načel pravičnosti in dobrega upravljanja). V imenu prizadetega lahko z njegovim soglasjem vložijo pobudo tudi kdo drug (npr. nevladna organizacija), varuh pa lahko začne postopek tudi na lastno pobudo.

³ Pobuda, naslovljena na varuha, mora biti podpisana, označena z osebnimi podatki prizadetega, mora navajati dejstva in dokaze, na katerih temelji, ter ali in katera pravna sredstva so bila v zadevi že uporabljena.

2.5 CILJI NALOGE

Cilj diplomskega dela je bil s pomočjo anketnega vprašalnika dobiti odgovore na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kakšna je vloga institucije Varuh človekovih pravic v praksi?
2. Kolikšno moč ima varuh človekovih pravic v procesu varovanja človekovih pravic?
3. Ali državljani poznajo vlogo varuha človekovih pravic, kadar so njihove človekove pravice kršene?
4. Kaj bi morali storiti za povečanje izvršilne moči varuha človekovih pravic?

3 METODOLOGIJA

V študiji smo uporabili kvantitativno metodo raziskovanja.

Rezultate smo dobili s pomočjo anketnega vprašalnika, ki smo ga razdelili prijateljem in znancem različnih starostnih skupin in z različno stopnjo izobrazbe.

3.1 METODE DELA

Za kvantitativno analizo stališč do vloge varuha človekovih pravic smo uporabili kvantitativne metode opisne statistike:

1. aritmetično sredino,
2. standardni odklon,
3. korelacijsko analizo.

3.2 VZOREC

Raziskave običajno ne moremo izpeljati z neposrednim opazovanjem posameznika v populaciji, ki jo proučujemo. Namesto tega zberemo podatke iz dela populacije, določene skupine posameznikov, ki postane naš vzorec.

V naši raziskavi je sodelovalo 50 anketirancev, 9 moških (18 %) in 41 žensk (82 %), iz splošne populacije prebivalstva. Njihova izobrazbena struktura je naslednja: en anketiranec ima magisterij (2 %), 24 anketirancev oz. anketirank ali 48 % ima visoko ali višje šolsko izobrazbo, 24 anketirancev oz. anketirank ali 48 % ima srednješolsko izobrazbo in ena anketiranka ima osnovnošolsko izobrazbo (2 %).

Glede na kraj bivanja se je 34 anketiranih (68 %) opredelilo, da živijo v mestu, in 16 anketiranih (32 %), da živijo na podeželju. Povprečna starost anketirancev je 40,24 let in imajo povprečno 17 let delovne dobe. Šest anketirank (12 %) je zaposlenih v industriji, 4 (8 %) v trgovini, 6 (12 %) v državni upravi, 26 (52 %) v javnem zavodu, 1 (2 %) v zasebnem zavodu, 5 (10 %) v javnih storitvah, 1 (2 %) v zasebnih storitvah in 1 (2 %) ima lastno podjetje. 46 (92 %) anketirancev je zaposlenih, 4 (8 %) pa so se opredelili kot nezaposleni.

Za vzorec smo si izbrali splošno populacijo. Anketiranci in anketiranke so si med seboj različni v razmišljanju, starosti in izobrazbi. Strukturo vzorca prikazujemo v Tabeli 1.

Tabela 1: Struktura vzorca anketirank in anketirancev

	N=50		
1	spol	moški ženski	18 % 82 %
2	izobrazba	osnovna šola srednja šola višja, visoka, fakulteta magisterij	2 % 48 % 48 % 2 %
3	kraj bivanja	mesto podeželje	68 % 32 %
4	status	zaposlen nezaposlen	92 % 8 %
5	delovne izkušnje	do 10 let od 11 do 20 let nad 21 let	34 % 26 % 40 %
6	tip organizacije	industrija trgovina državna uprava javni zavod zasebni zavod storitve – javne storitve – zasebne lastno podjetje	12 % 8 % 12 % 52 % 2 % 10 % 2 % 2 %

3.3 INSTRUMENT

Instrument, ki smo ga uporabili v raziskavi, smo oblikovali na osnovi teoretičnih izhodišč o varuhu človekovih pravic. Za kvantitativno raziskavo smo uporabili anketni vprašalnik. Zanj je značilen seznam vprašanj, s katerimi potrjujemo ali zanikamo hipoteze v raziskavi. Vprašanja v našem anketnem vprašalniku so zaprtega tipa. Prednosti vprašanj zaprtega tipa so v tem, da ne puščajo dvomov o odgovoru, saj so takšna vprašanja razumljiva in nedvoumna. Rezultate lahko hitro izračunamo s pomočjo enostavnih računskih operacij.

Anketi vprašalnik je vseboval tri sklope vprašanj ali trditev:

1. Naloge varuha človekovih pravic (20),
2. Vloga varuha človekovih pravic pri posamezniku (4),
3. Kršenje človekovih pravic pri posamezniku (15).

V uvodnem delu smo uporabili nominalne spremenljivke, ki omogočajo samo kvalitativno razvrščanje. Z njimi smo merili pripadnost različnim kategorijam, ki jih lahko razvrstimo v skupine, ne moremo pa jih količinsko vrednotiti. To so spol, starost, izobrazba, poklic, tip organizacije, kraj bivanja, poslovni proces, delovne izkušnje, vodstvene izkušnje, zakonski stan, poslovanje in status.

Naloge varuha človekovih pravic smo merili z Likertovim tipom intervalne lestvice, ki je od anketiranca zahtevala, da pri vsaki trditvi izrazi svojo stopnjo soglasja. Ta ocenjevalna lestvica vsebuje pet stopenj (1 = sploh ne soglašam, 2 = ne soglašam, 3 = niti soglašam, niti ne soglašam, 4 = soglašam in 5 = popolnoma soglašam).

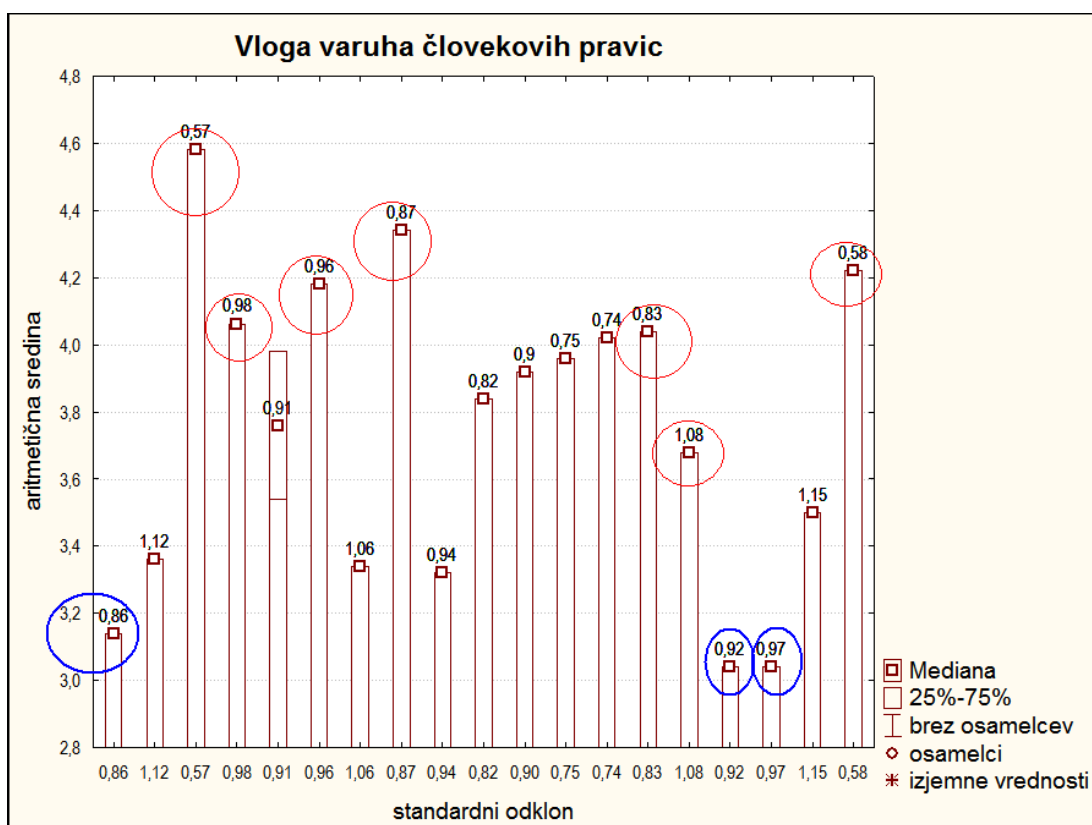
S pomočjo nominalne lestvice smo merili stališča, ali so anketiranci že potrebovali pomoč varuha človekovih pravic, ali razumejo vlogo varuha človekovih pravic, in sicer smo to ugotavljali s trditvama tako je in ni tako.

V zadnjem sklopu vprašanj smo anketirance vprašali, katere od naštetih pravic so jim že bile kršene. Odgovarjali so z da oziroma ne.

4 RAZLAGA REZULTATOV RAZISKAVE

V nadaljevanju predstavljamo analizo stališč iz vprašalnika, ki so ga izpolnili anketiranci. Za vsako trditev v vprašalniku smo izračunali aritmetično sredino in odklon od aritmetične sredine. Aritmetična sredina nam je dala informacijo o smeri stališč anketirancev, standardni odklon pa informacijo o razpršenosti stališč.

Slika 1: Moč, smer in odklon stališč anketirancev

V1: Kakšna je vloga institucije Varuha človekovih pravic v praksi?

V tabeli 2 predstavljamo rezultate raziskave o nalogah varuha človekovih pravic in njegovem pomenu v vsakdanjem življenju.

Rezultati raziskave so pokazali močno prepričanje o tem, da je naloga varuha človekovih pravic nuditi pomoč državljanom, če ti s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svoji pravic (ar. sr. = 4,58; std. odklon = 0,57). Stališča anketirancev in anketirank so zelo homogena, to je usmerjena, kar kaže na to, da so njihova stališča zelo skladna.

Visoko so anketiranci ocenili tudi stališče, da bi varuh človekovih pravic moral že v fazi nastanka zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika (ar. sr. = 4,34; std. odklon = 0,87). Anketiranci in anketiranke so prepričani, da bi moral varuh človekovih pravic delovati predvsem preprečevalno. S praviimi zakoni in drugimi predpisi bi vsaj na sistemski ravni s tem zagotovil boljše pogoje za varovanje človekovih pravic. Tudi to stališče anketirancev je usmerjeno, to pomeni skladno.

Anketiranci in anketiranke visoko in pozitivno ocenjujejo naslednje stališče: varuh človekovih pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic (ar. sr. = 4,22; st. odklon = 0,58). Pri tem so zelo enotni, saj je standardni odklon v primerjavi z odkloni drugih stališč relativno nizek.

Visoko in pozitivno so ocenili tudi naslednje stališče: Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Varuh človekovih pravic bi moral spremljati zakonske in druge postopke že v času njihovega nastanka in doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika (ar. sr. = 4,18; st. odklon = 0,96). Razpršenost stališč anketirancev in anketirank je bistveno višja, zato sklepamo, da pri oceni učinkovitosti Varuha niso enotni.

Anketiranci in anketiranke so prepričani tudi o tem, da mora varuh človekovih pravic nenehno varovati pravice posameznika (ar. sr. = 4,06; std. odklon = 0,98) in bolj pogosto zavarovati človekove pravice, ne pa, da ga na to opozarjajo tisti državljani, ki se znajdejo v stiski (ar. sr. = 4,04; std. odklon = 0,83). Varuh bi moral biti bolj pozoren na to, da se dogajajo krivice posameznikom, in bi jih moral brez opozoril drugih že sam zavarovati. Tudi bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami (ar. sr. = 4,02; st. odklon = 0,74).

Mnenja anketirancev in anketirank o tem stališču so zmerno razpršena, kar pomeni, da del anketirancev in anketirank meni drugače ali pa ne pozna učinkovitosti varuha.

Anketiranci in anketiranke so nizko ocenili naslednja stališča: kako dobro poznajo vlogo varuha človekovih pravic (ar. sr. = 3,14; st. odklon = 0,86); varuh človekovih pravic ima vedno dovolj svobode, da predlaga systemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic (ar. sr. = 3,04; std. odklon = 0,92); varuhu njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic (ar. sr. = 3,04; st. odklon = 0,97).

Nizko so ocenili tudi stališče, da varuh človekovih pravic premalo komunicira z različnimi organi, ustanovami in posamezniki, zato njegove vloge pri varovanju pravic posameznika ne poznajo dovolj (ar. sr. = 3,32; st. odklon = 0,94). Za oceno šibkih stališč je značilno, da so močno razpršena. Iz tega sklepamo, da anketiranci in anketiranke slabo poznajo vsebino trditev, ki jih ocenjujejo ali pa z njihovo vsebino nimajo nikakršnih izkušenj.

Nadalje so rezultati raziskave pokazali razpršenost odgovorov še pri nekaterih trditvah. Na razpršenost odgovorov kaže velik standardni odklon od povprečja.

Anketiranci in anketiranke so nizko ocenili tudi naslednja stališča: anketiranci in anketiranke imajo različna menja o tem, ali bi znali zaprositi za pomoč varuha človekovih pravic, če bi imeli težave pri zagotavljanju svojih pravic in jim pri tem ne bi pomagale državne institucije (ar. sr. = 3,36; st. odklon = 1,12). Za to stališče je značilna visoka razpršenost odgovorov. Poznavanje postopka iskanja pomoči je pri anketirancih ali anketirancih očitno zelo različno ali pa s tem nihče nima izkušenj. Isto lahko trdimo za naslednjo trditev: varuh človekovih pravic bi se moral ukvarjati veliko bolj z napakami v sistemu kot za varovanjem pravic posameznika (ar. sr. = 3,34; st. odklon = 1,06).

Tabela 2: Naloge varuha človekovih pravic

	Stališča	vzorec N	Aritmetična sredina	Najmanjša vrednost	Največja vrednost	Standardni odklon
Vp1	Vlogo Varuha človekovih pravic dobro poznam.	50,00	3,14	1,00	5,00	0,86
Vp2	Če bi imel težave pri zagotavljanju svojih pravic in mi pri tem ne bi pomagale državne institucije, bi znal prositi Varuha človekovih pravic za pomoč.	50,00	3,36	1,00	5,00	1,12
Vp3	Naloga varuha človekovih pravic je nuditi pomoč državljanom, če s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svojih pravic.	50,00	4,58	3,00	5,00	0,57
Vp4	Varuh človekovih pravic mora nenehno varovati pravice posameznika.	50,00	4,06	2,00	5,00	0,98
Vp5	Ni v redu, če Varuh človekovih pravic vedno igra posrednika med državljanom in državnim organom ali drugimi družbenimi institucijami. Moral bi zahtevati, da državljan sam vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem.	50,00	3,54	1,00	5,00	0,91
Vp6	Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Varuh človekovih pravic bi moral spremljati zakonske in druge postopke že v času nastanka in doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika.	50,00	4,18	1,00	5,00	0,96
Vp7	Varuh človekovih pravic bi se moral veliko bolj ukvarjati z napakami v sistemu kot za varovanjem pravic posameznika.	50,00	3,34	1,00	5,00	1,06
Vp8	Varuh človekovih pravic bi moral že v fazi nastanka zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika.	50,00	4,34	1,00	5,00	0,87
Vp9	Varuh človekovih pravic premalo komunicira z različnimi organi, ustanovami in posamezniki, zato njegove vloge pri varovanju pravic posameznika ne poznam dovolj.	50,00	3,32	1,00	5,00	0,94
Vp10	Varuh človekovih pravic bi moral večkrat objaviti rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic in tako krepiti svoj ugled in moč.	50,00	3,98	1,00	5,00	0,91
Vp11	Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena.	50,00	3,84	1,00	5,00	0,82
Vp12	Varuh človekovih pravic bi se moral bolj pogosto odločati, da posreduje, ko so kršene človekove pravice.	50,00	3,92	2,00	5,00	0,90
Vp13	Okrepiti bi morali moč varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic.	50,00	3,96	2,00	5,00	0,75
Vp14	Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami.	50,00	4,02	1,00	5,00	0,74
Vp15	Varuh človekovih pravic bi moral bolj pogosto zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti, državljanji, ki se znajdejo v stiski.	50,00	4,04	2,00	5,00	0,83
Vp16	V družbi moramo krepiti zakonito ravnanje državnih organov in ustanov in tega procesa ne smemo prepustiti Varuhu človekovih pravic.	50,00	3,68	1,00	5,00	1,08
Vp17	Varuh človekovih pravic ima vedno dovolj svobode, da predlaga sistemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic.	50,00	3,04	1,00	5,00	0,92
Vp18	Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic.	50,00	3,04	1,00	5,00	0,97
Vp19	Varuh človekovih pravic bi moral varovati predvsem člane najbolj ranljivih skupin.	50,00	3,50	1,00	5,00	1,15
Vp20	Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic.	50,00	4,22	3,00	5,00	0,58

4.1 KORELACIJE MED STALIŠČI O VLOGI VARUHA

V Tabeli 2 smo prikazali moč stališč o vlogi varuha pravic. Da bi bolje pojasnili vlogo varuha in ugotovili povezave med posameznimi stališči, v nadaljevanju predstavljamo rezultate korelacij med stališči.

Vp1 Vlogo varuha človekovih pravic dobro poznam.

Če bi imel težave pri zagotavljanju svojih pravic in mi pri tem ne bi pomagale državne institucije, bi znal prositi varuha človekovih pravic za pomoč ($r = 0,54^*$).

Naloga varuha človekovih pravic je nuditi pomoč državljanom, če s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svojih pravic ($r = 0,29^*$).

Vlogo varuha človekovih pravic dobro poznam, zato bi ga znal/a prositi za pomoč pri zagotavljanju svojih pravic ($r = 0,54^*$), če mi pri tem ne bi pomagali državni organi in druge ustanove ($r = 0,29^*$).

Varuh je lahko učinkovit pri varovanju pravic, če državljani vedo, kako stopiti v stik z njim, če vedo, da jim lahko pomaga potem, ko so izkoristili že vse druge možnosti, in če poznajo njegovo vlogo.

Vp2 Če bi imel težave pri zagotavljanju svojih pravic in mi pri tem ne bi pomagale državne institucije, bi znal prositi varuha človekovih pravic za pomoč.

Naloga varuha človekovih pravic je nuditi pomoč državljanom, če s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svojih pravic ($r = 0,43^*$).

Varuh človekovih pravic bi se moral ukvarjati veliko bolj z napakami v sistemu kot z varovanjem pravic posameznika ($r = -0,29^*$).

Če bi imel težave pri zagotavljanju svojih pravic in mi pri tem ne bi pomagale državne institucije, bi znal prositi varuha človekovih pravic za pomoč, kajti naloga varuha človekovih pravic v takih primerih je nuditi pomoč državljanom ($r = 0,43^*$).

Varuh človekovih pravic bi se moral ukvarjati veliko bolj z varovanjem pravic posameznika kot z napakami v sistemu, da bi bil učinkovit ($r = -0,29^*$).

Državljani bi znali prositi za pomoč varuha človekovih pravic, če bi imeli težave pri zagotavljanju svojih pravic. Varuhova bistvena vloga je nuditi pomoč posameznikom in ne ukvarjanje z odpravljanjem napak v sistemu.

Vpr3 Naloga varuha človekovih pravic je nuditi pomoč državljanom, če s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svojih pravic.

Vp5 Ni v redu, če varuh človekovih pravic vedno igra posrednika med državljanom in državnim organom ali drugimi družbenimi institucijami. Predvsem bi moral spodbujati državljana, naj ta vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem ($r = 0,29^*$).

Vp6 Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Varuh človekovih pravic bi moral spremljati

zakonske in druge postopke že v času njihovega nastajanja in doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika (0,32*).

Naloga varuha človekovih pravic je nuditi pomoč državljanom, če s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svojih pravic. Večkrat pa bi moral tudi spodbujati državljana, naj vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem ($r = 0,29^*$). Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Če bi spremljal zakonske in druge postopke že v času njihovega nastajanja in dosegel, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika (0,32*), kasneje ne bi imel več veliko dela z nudenjem pomoči državljanom.

Varuh ne sme biti vedno posrednik med državljanom in državnimi organi ali drugimi družbenimi institucijami, predvsem bi moral spodbujati državljana, naj vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem. Spremljati pa bi moral zakonske in druge postopke že v času nastajanja.

Vp4 Varuh človekovih pravic mora nenehno varovati pravice posameznika.

Vp5 Ni v redu, če varuh človekovih pravic vedno igra posrednika med državljanom in državnim organom ali drugimi družbenimi institucijami. Moral bi zahtevati, naj državljan vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem ($r = 0,31^*$)

Vp8 Varuh človekovih pravic bi moral že v fazi nastajanja zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika ($r = 0,38^*$).

Vp10 Varuh človekovih pravic bi moral večkrat objaviti rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic in tako krepiti svoj ugled in svojo moč ($r = 41^*$).

Vp11 Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena ($r = 34^*$).

Vp12 Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice ($r = 56^*$).

Vp13 Okrepiti bi morali moč varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic ($r = 39^*$).

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 36^*$).

Vp20 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenja človekovih pravic ($r=0,34^*$).

Varuh človekovih pravic mora nenehno varovati pravice posameznika, ni pa v redu, če varuh človekovih pravic vedno igra posrednika med državljanom in državnim organom ali drugimi družbenimi institucijami. Najprej bi moral državljana spodbujati, naj sam vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem ($r = 0,31^*$) Varuh človekovih pravic bi moral že v fazi nastajanja zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile

pravice posameznika ($r = 0,38^*$). Večkrat bi moral tudi objaviti rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic, ker bi si s tem krepil svoj ugled in svojo moč ($r = 41^*$). Marsikdo namreč sploh ne ve, kakšna je vloga varuha človekovih pravic. Bolj poudarjena bi morala biti tudi varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic ($r = 34^*$). Varuh sam pa bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene posameznikove človekove pravice ($r = 56^*$). Z zakonodajo bi morali okrepiti moč varuha človekovih pravic in mu s tem dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic ($r = 39^*$). Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 36^*$), prav tako bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenja človekovih pravic ($r=0,34^*$).

Varuh ne sme biti vedno posrednik med državljanom in državnimi organi ali drugimi družbenimi institucijami. Njegova preventivna vloga je v tem, da že v fazi nastajanja zakonov, predpisov in postopkov opozarja na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika. Svoj ugled bi si lahko krepil s tem, da bi večkrat objavjal rezultate uspešnega dela. Obveščati bi moral predvsem tiste državljanke, ki sami ne morejo varovati svojih pravic. Bolj odločneje bi moral posredovati v primeru kršenja posameznikove človekove pravice. Moč varuha človekovih pravic bi lahko okrepili s tem, da bi mu dali več pooblastil, da bi lahko bolj vplival na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjal skupaj z državnimi organi in ustanovami. Tako bi lahko pogosteje deloval v konkretnih situacijah.

Vp5 Ni v redu, če varuh človekovih pravic vedno igra posrednika med državljanom in državnim organom ali drugimi družbenimi institucijami. Predvsem bi moral spodbujati državljanke, naj sam vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem.

Vp6 Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Varuh človekovih pravic bi moral spremljati zakonske in druge postopke že v času nastajanja le-teh in doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika ($0,54^*$).

Vp8 Varuh človekovi pravic bi moral že v fazi nastajanja zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika ($r = 0,41^*$).

Vp11 Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena ($r = 31^*$).

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 47^*$).

Ni v redu, če varuh človekovih pravic vedno igra posrednika med državljanom in državnim organom ali drugimi družbenimi institucijami. Predvsem bi moral spodbujati državljanke, da bi ta sam vztrajal pri zahtevi, naj organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem. Varuhova vloga, da opozarja na

napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Spremljati bi moral zakonske in druge postopke že v času nastajanja in doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika (0,54*). Že v fazi nastajanja zakonov, predpisov in postopkov bi moral opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika ($r = 0,41^*$). Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena ($r = 31^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 47^*$).

Varuh bi moral spodbujati državljane, da bi sami vztrajali pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njihove pravice, preneha s takim ravnanjem. Zakonske in druge postopke bi moral spremljati že v času nastajanja in opozarjati na možne napake. S tem bi lahko dosegel takšne postopke, ki omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika.

Vp6 Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Varuh človekovih pravic bi moral spremljati zakonske in druge postopke že v času nastajanja in doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika.

Vp8 Varuh človekovih pravic bi moral že v fazi nastajanja zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika ($r = 0,63^*$).

Vp11 Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena ($r = 30^*$).

Vp12 Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, ko so kršene človekove pravice ($r = 32^*$).

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 51^*$).

Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Že v času nastajanja bi moral spremljati zakonske in druge postopke, doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika (0,32*) in opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika ($r = 0,63^*$). Mnogo bolj bi morala biti poudarjena varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic ($r = 0,30^*$). Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, ko so kršene človekove pravice ($r = 32^*$), mnogo bolj bi moral vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 51^*$).

Varuh bi moral imeti večji vpliv že v času nastajanja zakonov in drugih postopkov, s tem, da bi dosegel, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika. Bolj poudarjena bi morala biti varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic. Varuh človekovih

pravic bi moral odločneje posredovati, ko so kršene človekove pravice, in imeti večji vpliv z aktivnim soustvarjanjem na politiko varovanja človekovih pravic.

Vp7 Varuh človekovih pravic bi se moral veliko bolj ukvarjati z napakami v sistemu kot z varovanjem pravic posameznika.

Vp15 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski ($r = 0,28^*$).

Varuh človekovih pravic bi se moral ukvarjati veliko bolj z napakami v sistemu kot z varovanjem pravic posameznika. Pogosteje bi moral zavarovati človekove pravice, ne pa da ga na to opozarjajo tisti državljani, ki se znajdejo v stiski ($r = 0,28^*$).

Varuh človekovih pravic bi lahko bil učinkovitejši pri zavarovanju človekovih pravic v stiski, če bi se bolj ukvarjal z napakami v sistemu.

Vp8 Varuh človekovih pravic bi moral že v fazi nastanka zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika.

Vp12 Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice ($r = 0,30^*$).

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 56^*$).

Vp20 Varuh človekovi pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,37^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral že v fazi nastanka zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika. To bi lahko storil z vplivom na politiko varovanja človekovih pravic in z aktivnim soustvarjanjem skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 56^*$). Moral bi se pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice ($r = 0,30^*$), in pogosteje delovati v konkretnih situacijah ter preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,37^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral biti učinkovitejši že na začetku, v prvi fazi nastanka zakonov. Če bi sodeloval že pri nastanku zakonov, bi bilo tudi manj možnosti za kasnejše kršenje človekovih pravic. Pogosteje bi moral delovati in preprečevati kršenje človekovih pravic v konkretnih situacijah.

Vp9 Varuh človekovih pravic premalo komunicira z različnimi organi, ustanovami in posamezniki, zato njegove naloge pri varovanju pravic posameznika ne poznam dovolj.

Vp15 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski ($r=0,40^*$).

Vp20 Varuh človekovi pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,47^*$).

Varuh človekovih pravic premalo komunicira z različnimi organi, ustanovami in posamezniki, zato njegove naloge pri varovanju pravic posameznika ne poznam

dovolj. Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski ($r=0,40^*$), in moral bi pogosteje delovati v konkretnih situacijah ter preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,47^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral bolj komunicirati z različnimi organi, ustanovami in posamezniki, da bi lahko bolje spoznali njegovo vlogo pri varovanju pravic posameznika. Pogosteje bi moral zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski in pogosteje delovati v konkretnih situacijah ter preprečevati kršenje človekovih pravic.

Vp10 Varuh človekovih pravic bi moral večkrat objaviti rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic in tako krepiti svoj ugled in svojo moč.

Vp11 Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena ($r = 38^*$).

Vp12 Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice ($r = 32^*$).

Vp13 Okrepiti bi morali moč varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic ($r = 35^*$).

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 30^*$).

Vp20 Varuh človekovi pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,35^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral večkrat objaviti rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic in tako krepiti svoj ugled in svojo moč. Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena ($r = 38^*$). Sam bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice ($r = 32^*$) in sicer bi morali okrepiti moč varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic ($r = 35^*$). Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 30^*$) in moral bi pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,35^*$).

Varuh človekovih pravic bi lahko krepil svoj ugled tako, da bi večkrat objavil rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic. Veliko bolj poudarjena bi morala biti tudi varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic. Okrepiti bi morali moč varuha človekovih pravic s tem, da bi mu dali več pooblastil pri varovanju človekovih pravic. Varuh človekovih pravic bi moral bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in moral bi pogosteje delovati v konkretnih situacijah.

Vp11 Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena.

Vp12 Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice (r = 39*).

Vp13 Okrepiti bi morali moč Varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic (r = 56*).

Vp15 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljanji, ki se znajdejo v stiski.

Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena. Varuh človekovih pravic bi moral sam odločati o posredovanju, kadar so kršene človekove pravice (r = 39*). Morali bi okrepiti moč varuha človekovih pravic in mu s tem dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic (r = 56*). Sam varuh bi moral zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljanji, ki se znajdejo v stiski.

Poudarjena bi morala biti varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic. Varuhu bi morali dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic, da bi lahko bil učinkovitejši. Pogosteje bi moral zavarovati pravice ljudi v stiski, še pred opozorilom drugih.

Vp12 Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice.

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami (r = 31*).

Vp15 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljanji, ki se znajdejo v stiski (r = 30*).

Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice (r = 39*), in te zavarovati, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljanji, ki se znajdejo v stiski (r = 30*). Moral bi mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami (r = 31*).

Varuh človekovih pravic bi se moral pogosteje odločati za posredovanje, kadar so kršene človekove pravice, in te zavarovati, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljanji, ki se znajdejo v stiski. Vplivati bi moral na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami.

Vp13 Okrepiti bi morali moč varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic.

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami (r = 37*).

Vp15 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljanji, ki se znajdejo v stiski (r = 49*).

Okrepiti bi morali moč varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic, tako da bi lahko mnogo bolj vplival na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjal skupaj z državnimi organi in ustanovami ($r = 37^*$). Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski ($r = 49^*$).

Moč varuha človekovih pravic bi lahko okrepili, če bi mu dali več pooblastil pri varovanju človekovih pravic, s tem, da bi lahko vplival na politiko varovanja človekovih pravic. Varovati bi moral človekove pravice brez opozarjanja tistih, ki se znajdejo v stiski.

Vp14 Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami

Vp15 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski ($r = 0,30^*$).

Vp17 Varuh človekovih pravic ima vedno dovolj svobode, da predlaga systemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic ($r = -0,36^*$).

Vp18 Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic ($r = -0,29^*$).

Vp20 Varuh človekovi pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenja človekovih pravic ($r=0,51^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami in hkrati tudi pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski ($r = 0,30^*$). Pogosteje bi moral delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenja človekovih pravic ($r=0,51^*$).

Nima pa vedno dovolj svobode, da bi predlagal systemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic ($r = -36^*$), saj mu njegova nepristranska vloga ne omogoča dovolj velikega vpliva na varovanje človekovih pravic ($r = -0,29^*$).

Vpliv na politiko varovanja človekovih pravic varuha bi morala biti večja in moral bi jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami. Pogosteje bi moral delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenja človekovih pravic.

Varuh človekovih pravic nima dovolj svobode, da bi predlagal systemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic, saj mu njegova nepristranska vloga ne omogoča dovolj velikega vpliva na varovanje človekovih pravic.

Vp15 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski.

Vp 19 Varuh človekovih pravic bi moral varovati predvsem člane ranljivih skupin ($r = -0,32^*$).

Vp 20 Varuh človekovi pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,45^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti državljani, ki se znajdejo v stiski. Pogosteje bi moral delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r=0,45^*$) vseh članov skupin in ne samo najbolj ranljivih ($r= - 0,32^*$).

Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic vseh članov skupin, ne samo ranljivih.

Vp16 V družbi moramo krepiti zakonito ravnanje državnih organov in ustanov in tega procesa ne smemo prepustiti Varuhu človekovih pravic.

Vp17 Varuh človekovih pravic ima vedno dovolj svobode, da predlaga sistemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic ($r=0,40^*$).

Vp 18 Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj močan vpliv na varovanje človekovih pravic ($r=0,35^*$).

V družbi moramo krepiti zakonito ravnanje državnih organov in ustanov in tega procesa ne smemo prepustiti varuhu človekovih pravic. Če pa ravnanje državnih organov in ustanov ni zakonito, ima varuh človekovih pravic vedno dovolj svobode, da predlaga sistemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic ($r=0,40^*$), saj mu njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic ($r=0,35^*$).

V družbi moramo sami krepiti zakonito ravnanje državnih organov. Varuh človekovih pravic pa ima dovolj svobode za sistemske spremembe, saj mu njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic.

Vp17 Varuh človekovih pravic ima vedno dovolj svobode, da predlaga sistemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic.

Vp 18 Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic ($r=0,64^*$).

Vp20 Varuh človekovi pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r= - 0,32^*$).

Varuh človekovih pravic ima vedno dovolj svobode, da predlaga sistemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic, saj mu njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic ($r=0,64^*$) in zato lahko tudi deluje v konkretnih situacijah in preprečuje kršenje človekovih pravic ($r= - 0,32^*$).

Varuh človekovih pravic ima dovolj svobode, da predlaga sistemske spremembe. Nepristranska vloga mu namreč omogoča dovolj velik vpliv na varovanje pravic posameznika.

Vp 18 Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic.

Vp20 Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic ($r = -0,31^*$).

Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic. Pogosto lahko deluje v konkretnih situacijah ter preprečuje kršenje človekovih pravic ($r = -0,31^*$).

Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic in zato lahko pogosto deluje v konkretnih situacijah ter preprečuje kršenje človekovih pravic.

Tabela 3: Korelacije – naloge varuha človekovih pravic

	arsr	std	vp1	vp2	vp3	vp4	vp5	vp6	vp7	vp8	vp9	vp10	vp11	vp12	vp13	vp14	vp15	vp16	vp17	vp18	vp19	vp20
vp18	3,04	0,97	1,00																			
vp17	3,04	0,92	1,00																			
vp16	3,68	1,08	0,83	1,00																		
vp15	4,04	0,83	0,74	0,75	1,00																	
vp14	4,02	0,74	0,74	0,90	0,90	1,00																
vp13	3,96	0,75	0,75	0,90	0,90	0,90	1,00															
vp12	3,92	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	0,90	1,00														
vp11	3,84	0,82	0,82	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	1,00													
vp10	3,98	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	1,00												
vp9	3,32	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	0,94	1,00											
vp8	4,34	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	0,87	1,00										
vp7	3,34	1,06	1,06	1,06	1,06	1,06	1,06	1,06	1,06	1,06	1,06	1,06	1,00									
vp6	4,18	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	0,96	1,00								
vp5	3,54	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	0,91	1,00							
vp4	4,06	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	0,98	1,00						
vp3	4,58	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	0,57	1,00					
vp2	3,36	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,12	1,00				
vp1	3,14	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	0,86	1,00			

4.2 MOČ VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC

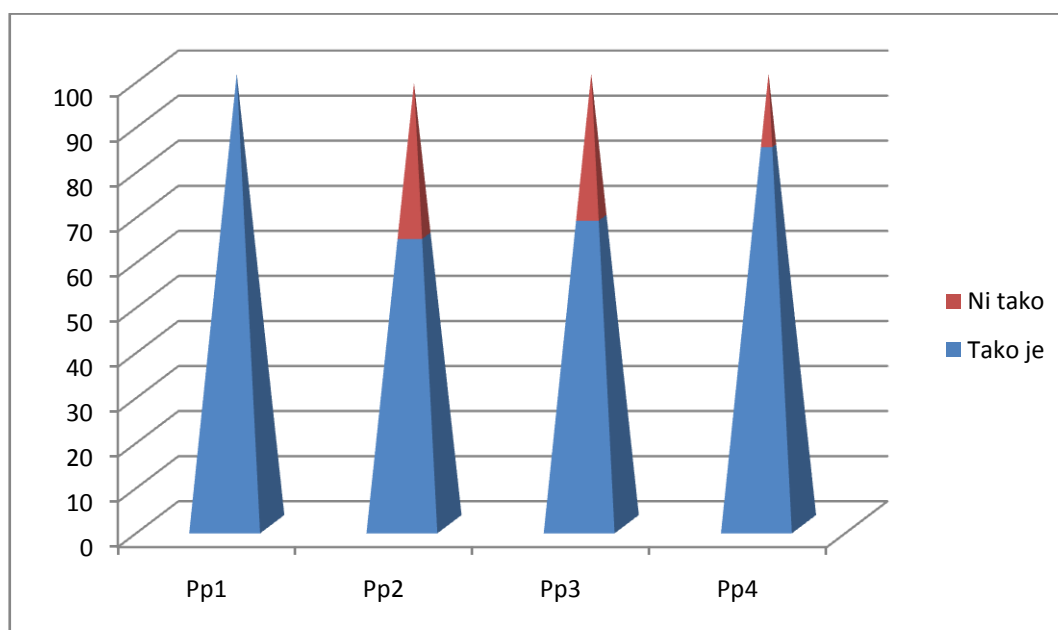
V tabeli 4 predstavljamo rezultate raziskave o moči varuha človekovih pravic v procesu varovanja človekovih pravic. Vsi anketiranci in anketiranke (100 %) so odgovorili, da še nikoli niso potrebovali pomoči varuha človekovih pravic. 64 % jih meni, da ljudje v njihovem okolju poznajo in razumejo vlogo varuha človekovih pravic, 36 % ljudi v njihovem okolju pa te vloge ne pozna.

Tabela 4: Vloga varuha človekovih pravic pri posamezniku

	Spremenljivka	Tako je	Ni tako
Pp1	Nisem še potreboval-a pomoči varuha človekovih pravic.	100 %	0 %
Pp2	Ljudje v mojem okolju poznajo in razumejo vlogo varuha človekovih pravic.	64 %	36 %
Pp3	Znašel/znašla sem se že v položaju, ko so bile moje človekove pravice kršene.	68 %	32 %
Pp4	Tudi brez varuha človekovih pravic lahko zavarujem svoje človekove pravice.	84 %	16 %

Da so se že znašli v položaju, ko so bile kršene njihove človekove pravice, jih meni 68 %, ostalih 32 % anketirancev pa meni, da se v takem položaju še niso znašli. Večina, to je 84 % anketirancev, meni, da tudi brez pomoči varuha človekovih pravic lahko uspešno zavarujejo svoje človekove pravice.

Slika 2: Grafični prikaz moči varuha

4.3 PREPOZNAVANJE VLOGE VARUHA ČLOVEKOVIH PRAVIC

V tabeli 5 so razložene vrste človekovih pravic, ki so pri posameznikih že bile kršene. Če so pravice anketirancem že bile kršene, so odgovorili: tako je, če pa jim niso bile kršene, so odgovorili: ni tako.

Pravica, da se vsi ljudje rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice ter da so obdarjeni z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje, je bila kršena 20 % anketirancev (CP 1).

Da jim je bila kršena pravica do življenja, do prostosti in do osebne varnosti, meni 14 % anketiranih (CP 2). 8 % anketiranih meni, da so že bili podvrženi mučenju ali okrutnemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju (CP 3).

20 % anketirancev meni, da jim je že bila kršena pravica enakosti pred zakonom in pravica do enakega pravnega varstva (CP 4).

Pravica do svobodnega gibanja in izbire prebivališča znotraj meja določene države je bila kršena 8 % anketirancev (CP 5). Prav tako tudi pravica zapustiti katerokoli državo, vključno s svojo lastno, in vrniti se v svojo državo (8 % anketirancev) (CP 6).

10 % anketirancev meni, da zakonske zveze niso sklenili svobodno in s polno privolitvijo obeh bodočih zakoncev (CP 7).

Da je bila njihovi družini kršena pravica do družbenega in državnega varstva meni 10 % anketirancev (CP 8). Prav toliko, 10 %, jih meni, da jim je bila kršena pravica do zasebne lastnine in do lastništva skupaj z drugimi (CP 9). 12 % anketirancev je bilo že samovoljno odvzeto premoženje (CP 10). 20 % anketirancem je bila že kršena pravica do svobode mišljenja in izražanja in zaradi tega so že bili zapostavljeni (CP 11). 16 % anketirancem je bila že kršena pravica sprejemanja in širjenja informacij in idej s kakršnimi koli sredstvi (CP 12). Pravica do dela in proste izbire zaposlitve, do pravičnih in zadovoljivih delovnih pogojev in do varstva pred brezposelnostjo, je bila kršena 18 % anketirancem (CP 13). 16 % pa jih meni, da jim je bila kršena pravica do enakega plačila za enako delo (CP 14). Pravica do izobraževanja oz. brezplačnega izobraževanja je bila kršena 8 % anketirancem (CP 15).

Največ, to je 20 % anketirancev, so bile kršene naslednje človekove pravice: pravica, da se vsi ljudje rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice; pravica, da so vsi enaki pred zakonom in imajo pravico do enakega pravnega varstva, ter pravica do svobode mišljenja in izražanja.

Tabela 5: Kršenje človekovih pravic pri posamezniku

	Spremenljivka	Tako je	Ni tako
CP1	Vsi ljudje se rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarjeni so z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje.	20 %	80 %
CP2	Vsakdo ima pravico do življenja, do prostosti in do osebne varnosti.	14 %	86 %
CP3	Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali okrutnemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.	8 %	92 %
CP4	Vsi so enaki pred zakonom in vsi, brez diskriminacije, imajo pravico do enakega pravnega varstva. Vsi imajo pravico do enakega varstva pred sleherno diskriminacijo, ki bi kršila to Deklaracijo, kakor tudi pred vsakim ščuvanjem k takšni diskriminaciji.	20 %	80 %
CP5	Vsakdo ima pravico do svobodnega gibanja in izbire prebivališča znotraj meja določene države.	8 %	92 %
CP6	Vsakdo ima pravico zapustiti katerokoli državo, vključno s svojo lastno, in vrniti se v svojo državo.	8 %	92 %
CP7	Zakonska zveza se sme skleniti samo s svobodno in polno privolitvijo obeh bodočih zakoncev.	10 %	90 %
CP8	Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva.	10 %	90 %
CP9	Vsakdo ima pravico do zasebne lastnine in do lastništva skupaj z drugimi.	10 %	90 %
CP10	Nikomur ne smejo samovoljno vzeti premoženja.	12 %	88 %
CP11	Vsakdo ima pravico do svobode mišljenja in izražanja, zato ga nihče ne sme zapostavljati.	20 %	80 %
CP12	Vsakdo ima pravico, da išče, sprejema in širi informacije in ideje s kakršnimikoli sredstvi in ne glede na meje.	16 %	84 %
CP13	Vsakdo ima pravico do dela in proste izbire zaposlitve, do pravičnih in zadovoljivih delovnih pogojev in do varstva pred brezposelnostjo.	18 %	82 %
CP14	Vsakdo ima, brez kakršnekoli diskriminacije, pravico do enakega plačila za enako delo.	16 %	84 %
CP15	Vsakdo ima pravico do izobraževanja. Izobraževanje mora biti brezplačno vsaj na začetni stopnji. Šolanje na začetni stopnji mora biti obvezno.	8 %	92 %
	SKUPAJ:	13,2	86,8

5 ZAKLJUČKI

Cilj diplomskega dela je bil s pomočjo anketnega vprašalnika dobiti odgovore na naslednja raziskovalna vprašanja:

1. Kakšna je vloga institucije Varuh človekovih pravic v praksi?
2. Kolikšno moč ima varuh človekovih pravic v procesu varovanja človekovih pravic?
3. Ali državljani poznajo vlogo varuha človekovih pravic, ko so njihove človekove pravice kršene?
4. Kaj bi morali storiti za povečanje izvršilne moči varuha človekovih pravic?

Naša raziskava je pokazala, da je najpomembnejša naloga varuha človekovih pravic nuditi pomoč državljanom, če ti s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svoji pravic. Varuh bi moral že v fazi nastanka zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika. Pogosteje bi moral tudi delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic. Rezultati kažejo, da varuh ni dovolj učinkovit pri opozarjanju na postopke pred državnimi organi in ustanovami. Anketiranci in anketiranke so prepričani, da bi moral nenehno varovati pravice posameznika in pogosteje zavarovati človekove pravice, ne pa, da ga na to opozarjajo tisti državljani, ki se znajdejo v stiski. Mnogo bolj bi moral vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami.

Anketiranci in anketiranke imajo različna menja o tem, ali bi znali zaprositi za pomoč varuha človekovih pravic, če bi imeli težave pri zagotavljanju svojih pravic in jim pri tem ne bi pomagale državne institucije. Različno mnenje imajo tudi o tem, ali bi se varuh človekovih pravic moral ukvarjati bolj z napakami v sistemu kot z varovanjem pravic posameznika.

Varuh je lahko učinkovit pri varovanju pravic, če državljani vedo, kako stopiti v stik z njim, če vedo, da jim lahko pomaga potem, ko so izkoristili že vse druge možnosti, in če poznajo njegovo vlogo. Pomembna je ugotovitev, da bi državljani znali prositi za pomoč varuha človekovih pravic, če bi imeli težave pri zagotavljanju svojih pravic. Vloga varuha bi se lahko izboljšala, če bi varuh povečal svoj vpliv na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjal skupaj z državnimi organi in ustanovami. Anketiranci in anketiranke so tudi menja, da bi moč varuha človekovih pravic lahko okrepili, če bi mu dali več pooblastil pri varovanju človekovih pravic. To bi povečalo njegovo učinkovitost. Odpravljanje napak bi moral prepustiti drugim organom.

Varuh ne sme biti vedno posrednik med državljanom in državnimi organi ali drugimi družbenimi institucijami. Predvsem bi moral spodbujati državljane, naj sami poskrbijo, da se preneha s kršenjem njihovih pravic.

Svoj ugled bi si varuh okrepil tako, da bi večkrat objavil rezultate svojega dela. O tem bi moral obveščati predvsem tiste državljane, ki sami ne morejo zavarovati svojih pravic. Mnogo odločneje bi moral posredovati v primeru kršenja človekove pravice posameznika.

Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje komunicirati z različnimi organi, ustanovami in posamezniki, da bi lahko bolje spoznali njegovo vlogo pri varovanju pravic posameznika. Pogosteje bi moral delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic. Vpliv varuha na politiko varovanja človekovih pravic bi bil večji, če bi jo aktivno soustvarjal skupaj z državnimi organi in ustanovami. Poudarjena bi morala biti varuhova vloga učitelja državljanov, ki sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic.

Varuh človekovih pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic vseh članov skupin, ne samo ranljivih. V družbi moramo sami krepiti zakonito ravnanje državnih organov. Varuh človekovih pravic pa ima dovolj svobode za systemske spremembe, saj mu njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic.

Nihče od anketiranih še nikoli ni potreboval pomoči varuha človekovih pravic, kljub temu da se jih je veliko že znašlo v položaju, ko so jim bile kršene človekove pravice. Večina anketirancev namreč meni, da tudi brez pomoči varuha človekovih pravic lahko uspešno zavarujejo svoje človekove pravice.

Največ anketirancem so bile kršene naslednje človekove pravice: vsi ljudje se rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice ter so obdarjeni z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje; vsi so enaki pred zakonom in imajo pravico do enakega pravnega varstva; pravica do svobode mišljenja in izražanja.

Majhna moč formalnih pooblastil varuha pomeni, da posluje predvsem s svojo avtoriteto in družbenim vplivom. Ta pa je odvisna v veliki meri od okolja, v katerem deluje varuh, ki pa pri nas še ni na zadovoljivi ravni. Npr. na Švedskem, kjer ima institucija Varuh človekovih pravic že skoraj dvestoletno tradicijo in je družbena zavest ustrezno razvita, uživa varuh človekovih pravic veliko avtoriteto in družbeni vpliv, zato je učinkovitost institucije precej večja kot pri nas.

5.1 PREDNOSTI

Prednost naše raziskave je v tem, da smo si za vzorec izbrali splošno populacijo. S tem smo lahko ugotovili, v kolikšni meri ljudje dejansko poznajo in razumejo vlogo varuha človekovih pravic.

5.2 SLABOSTI

Slabost naše raziskave je v tem, da smo anketirance o kršenju njihovih človekovih pravic spraševali na splošno. V raziskavo bi morali vključiti vzorec tistih, ki so jim bile pravice kršene in so se za pomoč obrnili na varuha človekovih pravic.

6 LITERATURA IN VIRI

Ambrož, M. (2005). *The mediating role of the ombudsman in the protection of human rights. international journal of social welfare, vol. 14, No. 2.* (April 2005), pp. 145-153.

Divjak, M. (1998). *Šola in človekove pravice.* Ljubljana, Informacijsko dokumentacijski center Sveta evrope pri NUK.

Dolčič, T., Jenkole, M., Kalčina, L., Kuzmič, N., Urh, B., Vošnjak, L. (2009). *Bilten Varuha človekovih pravic.* Ljubljana: Varuh človekovih pravic RS.

Matić Klanjšček, M. (2008). *Ustava in državna ureditev.* Kranj: B&B.

Služba Vlade RS za zakonodajo. *Ustava Republike Slovenije.* Uradni list RS, št. 33/91-I, 42/97, 66/2000, 24/03 in 69/04.

Služba Vlade RS za zakonodajo. *Zakon o varuhu človekovih pravic.* Uradni list RS, št. 71/93, popr. 15/94.

Spletna stran Varuha človekovih pravic. Dostopno na: <http://www.varuh-rs.si/>.

Križaj, F. (1989). *Osebne svoboščine in zasebnost v »informacijski družbi«.* Ljubljana: Gospodarski vestnik.

PRILOGA 1: ANKETNI VPRAŠALNIK

Spoštovani,

prosimo vas, da izpolnite anketo o varovanju človekovih pravic. Seznam trditev in vprašanj vsebuje več področij z ocenjevalnimi lestvicami. Lestvice so pri vsaki skupini trditev (sledite navodilom za izpolnjevanje). Ocenite vse trditve in vpišite vsa stališča. V vprašalniku ni pravih ali napačnih odgovorov. So samo vaša stališča o določenem pojavu. Anketa je anonimna, vendar prevzemamo polno odgovornost za varovanje osebnih podatkov. Anketo bomo uporabili v pedagoške in v raziskovalne namene.

Hvala za sodelovanje in srečno.

izobrazba	poklic	tip organizacije	kraj																												
<u>označite:</u> osnovna šola ☐ srednja šola ☐ višja, visoka, fakulteta ☐ magisterij ☐ doktorat ☐	<u>vpišite:</u> <input type="text"/>	<u>označite z »X«:</u> <table border="1"> <tr><td>industrija</td><td>☐</td></tr> <tr><td>trgovina</td><td>☐</td></tr> <tr><td>logistika</td><td>☐</td></tr> <tr><td>državna uprava</td><td>☐</td></tr> <tr><td>javni zavod</td><td>☐</td></tr> <tr><td>zasebni zavod</td><td>☐</td></tr> <tr><td>storitve – javne</td><td>☐</td></tr> <tr><td>storitve-zasebne</td><td>☐</td></tr> <tr><td>lastno podjetje</td><td>☐</td></tr> </table>	industrija	☐	trgovina	☐	logistika	☐	državna uprava	☐	javni zavod	☐	zasebni zavod	☐	storitve – javne	☐	storitve-zasebne	☐	lastno podjetje	☐	<u>označite z »X«:</u> <table border="1"> <tr><td>mesto</td><td>☐</td></tr> <tr><td>podeželje</td><td>☐</td></tr> </table>	mesto	☐	podeželje	☐						
industrija	☐																														
trgovina	☐																														
logistika	☐																														
državna uprava	☐																														
javni zavod	☐																														
zasebni zavod	☐																														
storitve – javne	☐																														
storitve-zasebne	☐																														
lastno podjetje	☐																														
mesto	☐																														
podeželje	☐																														
poslovni proces	delovne izkušnje	spol	starost																												
<u>označite eno ali več področij z »X«:</u> <table border="1"> <tr><td>uprava</td><td>☐</td></tr> <tr><td>proizvodnja</td><td>☐</td></tr> <tr><td>komerciala</td><td>☐</td></tr> <tr><td>administracija /državna uprava</td><td>☐</td></tr> <tr><td>administracija/javna uprava</td><td>☐</td></tr> <tr><td>logistika</td><td>☐</td></tr> <tr><td>nabava</td><td>☐</td></tr> <tr><td>menedžment</td><td>☐</td></tr> <tr><td>kadrovska dejavnost</td><td>☐</td></tr> <tr><td>drugo</td><td>☐</td></tr> </table>	uprava	☐	proizvodnja	☐	komerciala	☐	administracija /državna uprava	☐	administracija/javna uprava	☐	logistika	☐	nabava	☐	menedžment	☐	kadrovska dejavnost	☐	drugo	☐	<u>Vpišite:</u> <table border="1"> <tr><td>na trenutnem delovnem mestu</td><td>☐</td></tr> <tr><td>drugje</td><td>☐</td></tr> </table>	na trenutnem delovnem mestu	☐	drugje	☐	<u>Označite z (X)</u> <table border="1"> <tr><td>moški</td><td>☐</td></tr> <tr><td>ženska</td><td>☐</td></tr> </table>	moški	☐	ženska	☐	<u>vpišite:</u> <input type="text"/>
uprava	☐																														
proizvodnja	☐																														
komerciala	☐																														
administracija /državna uprava	☐																														
administracija/javna uprava	☐																														
logistika	☐																														
nabava	☐																														
menedžment	☐																														
kadrovska dejavnost	☐																														
drugo	☐																														
na trenutnem delovnem mestu	☐																														
drugje	☐																														
moški	☐																														
ženska	☐																														
vodstvene izkušnje	stan	poslovanje	status																												
<u>vpišite število let/mesecev/dni</u> <input type="text"/>	<u>Vpišite – označite z (X):</u> <table border="1"> <tr><td>1 poročen</td><td>☐</td></tr> <tr><td>2 samski</td><td>☐</td></tr> <tr><td>3 drugo</td><td>☐</td></tr> </table>	1 poročen	☐	2 samski	☐	3 drugo	☐	<u>Moja organizacija/podjetje posluje v mednarodnem okolju:</u> <u>označite z »X«:</u> <table border="1"> <tr><td>DA</td><td>☐</td></tr> <tr><td>NE</td><td>☐</td></tr> </table>	DA	☐	NE	☐	<u>označite z »X«:</u> <table border="1"> <tr><td>dijak ali študent</td><td>☐</td></tr> <tr><td>zaposlen za nedoločen čas</td><td>☐</td></tr> <tr><td>zaposlen za nedoločen čas – krajši delovni čas</td><td>☐</td></tr> <tr><td>zaposlen za določen čas</td><td>☐</td></tr> <tr><td>delno zaposlen</td><td>☐</td></tr> <tr><td>nezaposlen</td><td>☐</td></tr> </table>	dijak ali študent	☐	zaposlen za nedoločen čas	☐	zaposlen za nedoločen čas – krajši delovni čas	☐	zaposlen za določen čas	☐	delno zaposlen	☐	nezaposlen	☐						
1 poročen	☐																														
2 samski	☐																														
3 drugo	☐																														
DA	☐																														
NE	☐																														
dijak ali študent	☐																														
zaposlen za nedoločen čas	☐																														
zaposlen za nedoločen čas – krajši delovni čas	☐																														
zaposlen za določen čas	☐																														
delno zaposlen	☐																														
nezaposlen	☐																														

Navodilo

Pri vsaki trditvi v anketnem vprašalniku je lestvica Likertovega tipa od 1 do 5. Obkrožite/prečrtajte tisto številko na lestvici, ki najbolj ustreza vašemu stališču do trditve. Če s trditvijo **manj soglašate** obkrožite (1) ali (2), če se **ne morete odločiti** obkrožite (3), če s **trditvijo soglašate**, obkrožite (4) in če s trditvijo **popolnoma soglašate** obkrožite (5). Delajte hitro in označite vse trditve. Če vprašalnik ne vsebuje lestvice, sledite navodilom.

Ocenjevalna lestvica

sploh ne soglašam	ne soglašam	niti soglašam, niti ne soglašam	soglašam	popolnoma soglašam
1	2	3	4	5

	Trditev					
1	Vlogo Varuha človekovih pravic dobro poznam.	1	2	3	4	5
2	Če bi imel težave pri zagotavljanju svojih pravic in mi pri tem ne bi pomagale državne institucije, bi znal prositi Varuha človekovih pravic za pomoč.	1	2	3	4	5
3	Naloga varuha človekovih pravic je nuditi pomoč državljanom, če s pomočjo državnih organov in drugih ustanov ne morejo zavarovati svojih pravic.	1	2	3	4	5
4	Varuh človekovih pravic mora nenehno varovati pravice posameznika.	1	2	3	4	5
5	Ni v redu, če varuh človekovih pravic vedno igra posrednika med državljanom in državnim organom ali drugimi družbenimi institucijami. Moral bi zahtevati, da državljan sam vztraja pri zahtevi, da organ oz. ustanova, ki krši njegove pravice, preneha s takim ravnanjem.	1	2	3	4	5
6	Varuhova vloga, da opozarja na napake v postopkih pred državnimi organi in ustanovami, ni dovolj učinkovita. Varuh človekovih pravic bi moral spremljati zakonske in druge postopke že v času nastanka in doseči, da so postopki takšni, da omogočajo učinkovito varovanje pravic posameznika.	1	2	3	4	5
7	Varuh človekovih pravic bi se moral veliko bolj ukvarjati z napakami v sistemu kot za varovanjem pravic posameznika.	1	2	3	4	5
8	Varuh človekovi pravic bi moral že v fazi nastanka zakonov, predpisov in postopkov opozarjati na možne napake, ki bi lahko ogrozile pravice posameznika.	1	2	3	4	5
9	Varuh človekovih pravic premalo komunicira z različnimi organi, ustanovami in posamezniki, zato njegove vloge pri varovanju pravic posameznika ne poznam dovolj.	1	2	3	4	5
10	Varuh človekovih pravic bi moral večkrat objaviti rezultate uspešnega varovanja človekovih pravic in tako krepiti svoj ugled in moč.	1	2	3	4	5
11	Varuhova vloga učitelja tistih državljanov, ki si sami ne morejo poiskati zaščite svojih pravic, bi morala biti mnogo bolj poudarjena.	1	2	3	4	5
12	Varuh človekovih pravic bi se moral bolj pogosto odločati, da posreduje, ko s kršene človekove pravice.	1	2	3	4	5
13	Okrepiti bi morali moč varuha človekovih pravic in mu dati več pooblastil pri varovanju človekovih pravic.	1	2	3	4	5
14	Varuh človekovih pravic bi moral mnogo bolj vplivati na politiko varovanja človekovih pravic in jo aktivno soustvarjati skupaj z državnimi organi in ustanovami.	1	2	3	4	5
15	Varuh človekovih pravic bi moral bolj pogosto zavarovati človekove pravice, ne da bi ga na to opozarjali tisti, državljanji, ki se znajdejo v stiski.	1	2	3	4	5
16	V družbi moramo krepiti zakonito ravnanje državnih organov in ustanov in tega procesa ne smemo prepustiti Varuhu človekovih pravic.	1	2	3	4	5
17	Varuh človekovih pravic ima vedno dovolj svobode, da predlaga sistemske spremembe, ki omogočajo učinkovito varovanje človekovih pravic.	1	2	3	4	5
18	Varuhu človekovih pravic njegova nepristranska vloga omogoča dovolj velik vpliv na varovanje človekovih pravic.	1	2	3	4	5
19	Varuh človekovih pravic bi moral varovati predvsem člane najbolj ranljivih skupin.	1	2	3	4	5
20	Varuh človekovi pravic bi moral pogosteje delovati v konkretnih situacijah in preprečevati kršenje človekovih pravic.	1	2	3	4	5

Obkrožite ustrezno trditev:

1	Nisem še potreboval/la pomoči varuha človekovih pravic.	tako je	ni tako
2	Ljudje v mojem okolju poznajo in razumejo vlogo varuha človekovih pravic.	tako je	ni tako
3	Znašel/znašla sem se že v položaju, ko so bile moje človekove pravice kršene.	tako je	ni tako
4	Tudi brez varuha človekovih pravic lahko zavarujem svoje človekove pravice.	tako je	ni tako

Zgodilo se je, da so državni organi in druge državne ali družbene ustanove kršile moje človekove pravice. Označite v tabeli spodaj.**Naslednje človekove pravice so mi že kršili:**

1	Vsi ljudje se rodijo svobodni in imajo enako dostojanstvo in enake pravice. Obdarjeni so z razumom in vestjo in bi morali ravnati drug z drugim kakor bratje.	da	ne
2	Vsakdo ima pravico do življenja, do prostosti in do osebne varnosti.	da	ne
3	Nihče ne sme biti podvržen mučenju ali okrutnemu, nečloveškemu ali ponižujočemu ravnanju ali kaznovanju.	da	ne
4	Vsi so enaki pred zakonom in vsi, brez diskriminacije, imajo pravico do enakega pravnega varstva. Vsi imajo pravico do enakega varstva pred sleherno diskriminacijo, ki bi kršila to Deklaracijo, kakor tudi pred vsakim ščuvanjem k takšni diskriminaciji.	da	ne
5	Vsakdo ima pravico do svobodnega gibanja in izbire prebivališča znotraj meja določene države.	da	ne
6	Vsakdo ima pravico zapustiti katerokoli državo, vključno s svojo lastno, in vrniti se v svojo državo.	da	ne
7	Zakonska zveza se sme skleniti samo s svobodno in polno privolitvijo obeh bodočih zakoncev.	da	ne
8	Družina je naravna in temeljna celica družbe in ima pravico do družbenega in državnega varstva.	da	ne
9	Vsakdo ima pravico do zasebne lastnine in do lastništva skupaj z drugimi.	da	ne
10	Nikomur ne smejo samovoljno vzeti premoženja.	da	ne
11	Vsakdo ima pravico do svobode mišljenja in izražanja. Zato ga nihče ne sme zapostavljati.	da	ne
12	Vsakdo ima pravico, da išče, sprejema in širi informacije in ideje s kakršnimikoli sredstvi in ne glede na meje.	da	ne
13	Vsakdo ima pravico do dela in proste izbire zaposlitve, do pravičnih in zadovoljivih delovnih pogojev in do varstva pred brezposelnostjo.	da	ne
14	Vsakdo ima, brez kakršnekoli diskriminacije, pravico do enakega plačila za enako delo.	da	ne
15	Vsakdo ima pravico do izobraževanja. Izobraževanje mora biti brezplačno vsaj na začetni stopnji. Šolanje na začetni stopnji mora biti obvezno.	da	ne